

Περίληψη

Θεωρία και Τεχνικές

Πρόκειται για τη συνοπτική και περιεκτική απόδοση του νοήματος ενός κειμένου. Η περίληψη, το νέο κείμενο που δημιουργούμε, αποτελεί μία παράγραφο περιορισμένης έκτασης και έχει **πληροφοριακό ύφος** χωρίς δικές μας ερμηνείες ή σχόλια.

Σκοπός και Προδιαγραφές της περίληψης

1. Προσέχουμε να μην αλλάζουμε τη διάταξη των παραγράφων ούτε τη διάταξη των ιδεών σε μια παράγραφο. Παρουσιάζουμε, δηλαδή, τις ιδέες του συγγραφέα σύμφωνα με τον τρόπο που έχει επιλέξει να τις παρουσιάσει στο πρωτότυπο κείμενό του.
2. Υιοθετούμε τυπική δομή παραγράφου. Πάντα πρέπει να χρησιμοποιούμε θεματική πρόταση στην περιληπτική παράγραφο, που θα περιέχει το βασικό θεματικό άξονα του κειμένου ή μέρους του κειμένου που καλούμαστε να αποδώσουμε περιληπτικά.
3. Υιοθετούμε και μιμούμαστε τη συνοχή και τη συνεκτικότητα (λογική αλληλουχία) του πρωτότυπου κειμένου. Όταν, δηλαδή, ο συγγραφέας αξιοποιεί νοηματικές σχέσεις αντίθεσης ή προσθήκης, οφείλουμε και εμείς να αναδείξουμε την ίδια νοηματική σύνδεση. Φυσικά, δεν αντιγράφουμε τις διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου, αλλά τις αντικαθιστούμε με συνώνυμες.
4. Αποφεύγουμε τρόπους συνοχής, όπως η απαρίθμηση, η χρονική ή η τοπική σχέση.
5. Αποφεύγουμε να συνδέσουμε τις προτάσεις/περιόδους της περίληψης με ρηματικές διαρθρωτικές εκφράσεις, όπως *ακόμη ο συγγραφέας τονίζει, προσθέτει κ.ά.*
6. Δεν χρησιμοποιούμε συντομογραφίες ή αρκτικόλεξα.
7. Γράφουμε την περίληψη σε γ' πρόσωπο, γιατί το ύφος του περιληπτικού κειμένου είναι πληροφοριακό. Σπάνια, και μόνο αν το επιτρέπει η εκφώνηση, μπορεί να αξιοποιηθεί το α' πληθυντικό (βλ. Πανελλήνιες 2022). Όλα τα άλλα ρηματικά πρόσωπα απαγορεύονται.
8. Υιοθετούμε ή ενεργητική σύνταξη (π.χ. *ο συγγραφέας πραγματεύεται...*) ή παθητική σύνταξη (π.χ. *στο κείμενο παρουσιάζονται...*). Δεν κάνουμε εναλλαγή συντάξεων.
9. Αξιοποιούμε τις γλωσσικές επιλογές που ανταποκρίνονται σε ένα πληροφοριακό κείμενο: κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας, όχι καλλολογικά στοιχεία, απουσία σχολιαστικών σημείων στίξης (π.χ. *εισαγωγικά, ερωτηματικά, θαυμαστικά, αποσιωπητικά*)

10. Δεν χρησιμοποιούμε αυτούσια τα λόγια του συγγραφέα (εκτός τους επιστημονικούς όρους). Δεν σχολιάζουμε, δεν γράφουμε την προσωπική μας άποψη, δεν ερμηνεύουμε και δεν καταλήγουμε σε δικά μας συμπεράσματα, γι' αυτό πολλές φορές απουσιάζει η κατακλείδα από την περιληπτική παράγραφο. Αναφερόμαστε σε αυθεντίες, παραδείγματα, έρευνες μόνο αν είναι εκτεταμένη η αναφορά τους στην παράγραφο και αν υποκαθιστούν επιχειρηματολογία.
11. Αποφεύγουμε τις επαναλήψεις, τους πλεονασμούς, τους πλατειασμούς, τις ασάφειες, τις ταυτολογίες. Αποφεύγουμε τις γενικολογίες και τις αοριστολογίες.

Τεχνικές πύκνωσης

1. Αντικαθιστούμε τις δευτερεύουσες προτάσεις με μετοχές

π.χ. Επειδή το κράτος θέσπισε αυστηρούς νόμους... → θεσπίζοντας το κράτος αυστηρούς νόμους...

2. Αποφεύγουμε τις ερωτηματικές προτάσεις (ευθείες ή πλάγιες) και προτιμούμε προτάσεις κρίσης

π.χ. Μήπως είναι απαράδεκτο, αναρωτιέται κάποιος, το να μένουμε παθητικοί δέκτες με όσα συμβαίνουν → Είναι απαράδεκτο να μένουμε απαθείς με όσα συμβαίνουν.

3. Αντικαθιστούμε ένα αρνητικού περιεχομένου ρήμα με ένα θετικό

π.χ. δεν ενστερνίζεται τις απόψεις του → απορρίπτει τις απόψεις του

4. Ένα σύνολο πράξεων το αντικαθιστούμε με ένα σύνολο που περιγράφει τη συγκεκριμένη ενέργεια

π.χ. πλύθηκε, χτενίστηκε, ντύθηκε κι έφυγε... → ετοιμάστηκε κι έφυγε.

5. Μια περίφραση καλό θα είναι να την αντικαθιστούμε με ένα μονολεκτικό τύπο

π.χ. ο ένας βοηθάει τον άλλο → αλληλοβοηθιόμαστε.

6. Αντικαθιστούμε τις αναφορικές προτάσεις με ένα ισοδύναμο ουσιαστικό, επίθετο ή επίρρημα

π.χ. καλό θα είναι να μην καταλαμβάνουν τις θέσεις ευθύνης άτομα που...δεν αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες → καλό θα είναι να μην καταλαμβάνουν τις θέσεις ευθύνης αβουλα άτομα.

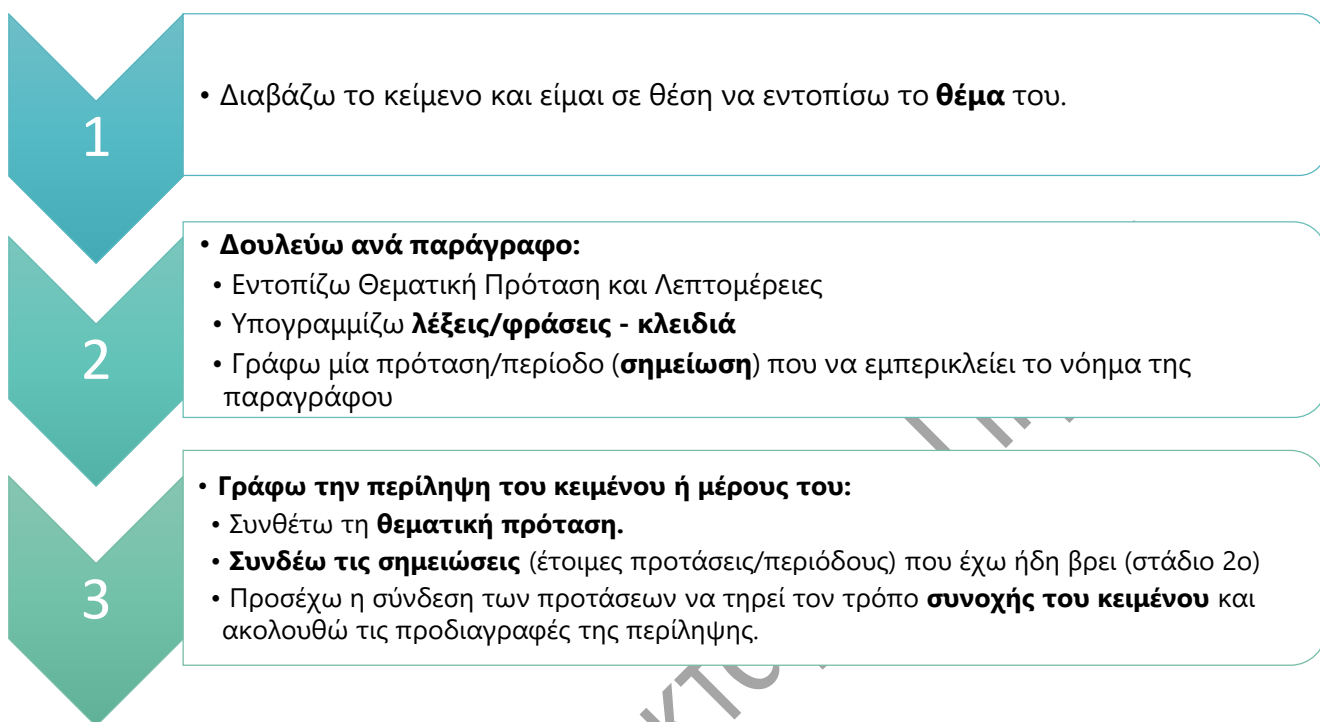
7. Αντικαθιστούμε τα υπώνυμα με το υπερώνυμό του

π.χ. τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, περιοδικά... → τα μέσα ενημέρωσης.

8. Μετατρέπουμε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική (η σύνταξη παραμένει παθητική μόνο αν θέλουμε να τονίσουμε την πράξη)

π.χ. Από το Υπουργείο Παιδείας ανακοινώθηκαν οι βάσεις για την εισαγωγή των υποψηφίων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ → Το ΥΠΕΠΘ ανακοίνωσε τις βάσεις...

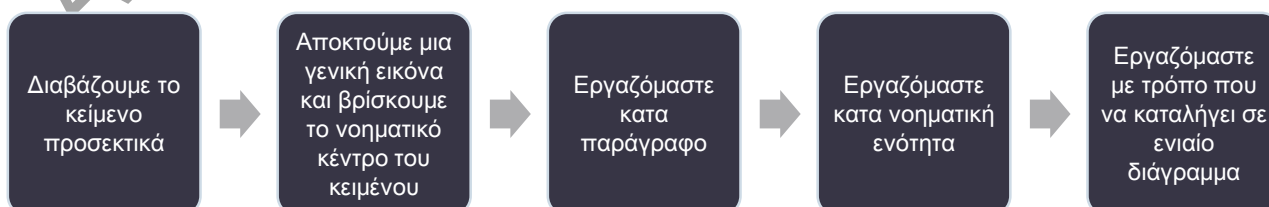
Στάδια περίληψης κειμένου

Πώς «κρατάω» σημειώσεις για κάθε παράγραφο;

Αρχικά, εντοπίζουμε τη θεματική πρόταση και την κατακλείδα. Εκεί εντοπίζεται το περιεχόμενο της παραγράφου και ο σκοπός για τον οποίο έγραψε ο συγγραφέας την παράγραφο. Είναι με άλλα λόγια το θεματικό της κέντρο, η κύρια ιδέα. Έπειτα, βρίσκουμε πόσες και ποιες είναι οι λεπτομέρειές της και διακρίνουμε τις δευτερεύουσες ιδέες και τις διασαφηνίσεις τους. Τέλος, βρίσκουμε το είδος της παραγράφου, τι είδους δηλαδή λεπτομέρειες υπάρχουν και με ποιον τρόπο οργανώνονται.

Άρα μας ενδιαφέρουν: το θέμα/κύρια ιδέα της παραγράφου, οι σημαντικές λεπτομέρειες (δευτερεύουσες ιδέες), και ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου.

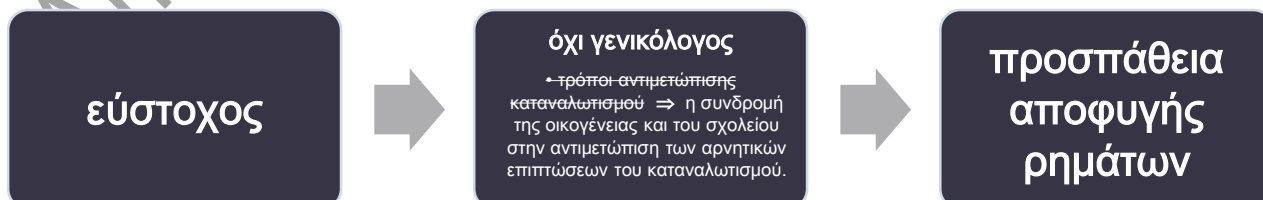

Α) Εντοπίζω τα κύρια συστατικά της παραγράφου	Β) Παρουσιάζω παραλλαγές σημειώσεων από την ίδια την παράγραφο	Γ) Χρησιμοποιώ τον πλαγιότιτλο της παραγράφου για να κρατήσω σημειώσεις	Δ) Επισημαίνω τις διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις
Εντοπίζω ⇒ το θέμα (Θ.Π) ⇒ τις σημαντικές λεπτομέρειες (λέξεις-κλειδιά)	Αποδίδουμε τα κύρια σημεία: 1. με προτάσεις 2. με λέξεις-κλειδιά 3. παραστατικά: τηλεγραφικά, απαριθμητικά, συντομογραφικά, συμβολικά 4. με μορφή πίνακα ή διαγράμματος	Το θέμα της παραγράφου προκύπτει από τη θεματική περίοδο ή από το νοηματικό κέντρο	Οι οποίες, 1. οργανώνουν το κείμενο 2. συνδέουν το κείμενο 3. δείχνουν τη συλλογιστική πορεία Οι διαρθρωτικές λέξεις συμβάλλουν στην οργάνωση (συνοχή) του λόγου.

Πώς δουλεύουμε για τους πλαγιότιτλους;

ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΣ: Φράση ή πρόταση περιεκτική που αποδίδει το νόημα της κάθε παραγράφου.

- 1 Διαβάζουμε το κείμενο προσεκτικά
- 2 Εντοπίζουμε το θεματικό κέντρο του κειμένου
- 3 Υπογραμμίζουμε τις κύριες ιδέες
- 4 Δουλεύουμε ανά παράγραφο
 - i. Εντοπίζουμε το θεματικό κέντρο της παραγράφου
 - ii. Στις λεπτομέρειες-σχόλια εντοπίζουμε λέξεις-κλειδιά
 - iii. Παρακολουθούμε τους τρόπους σύνδεσης των νοημάτων, συνήθως τις διαρθρωτικές λέξεις
 - iv. Βρίσκουμε πλαγιότιτλο για την παράγραφο ακολουθώντας τους παραπάνω κανόνες

Λεξιλόγιο περίληψης

Κατά τη σύνταξη της περίληψης χρησιμοποιούμε τα παρακάτω ρήματα (συνήθως) για να μεταφέρουμε με οικονομία λέξεων στον αναγνώστη- διορθωτή τις έννοιες που κυριαρχούν στο αρχικό κείμενο.

1) Αναφορική όψη

Όταν αναφερόμαστε στην αναφορική όψη του κειμένου χρησιμοποιούμε φράσεις όπως:

Ο συγγραφέας, αρθρογράφος κλπ.:

- διατυπώνει τη γνώμη, προτείνει, δηλώνει, εισηγείται, ανακοινώνει
- αναφέρει, μνημονεύει
- σχολιάζει, ερμηνεύει, συζητά (ένα άλλο κείμενο)
- παρατηρεί, διαπιστώνει
- ορίζει με ακρίβεια, προσδιορίζει, καθορίζει
- αποσαφηνίζει, διευκρινίζει, επεξηγεί
- εξηγεί, αιτιολογεί
- ονομάζει, αποκαλεί, χαρακτηρίζει
- συγκρίνει, αντιθέτει, αντιπαραθέτει, αντιπαραβάλλει
- επιχειρηματολογεί (υπέρ ή κατά), υπερασπίζεται, υποστηρίζει, υπεραμύνεται
- συμφωνεί με, ταυτίζεται με, δικαιολογεί
- ανασκευάζει, απορρίπτει, αντικρούει, αντιτείνει
- τεκμηριώνει, στηρίζει (την άποψη του)
- αποδεικνύει, δείχνει
- διαβεβαιώνει, βεβαιώνει, ισχυρίζεται, αποφαίνεται, υποστηρίζει, επιμένει (ότι), προβλέπει
- λέει, σημειώνει, τονίζει, επισημαίνει, υπογραμμίζει
- πραγματεύεται, εξετάζει, συζητά, ασχολείται (με), αναφέρεται (σε)
- αναλύει, αναπτύσσει
- ορίζει
- περιγράφει
- απαριθμεί, συμπληρώνει, προσθέτει
- αφηγείται, διηγείται
- αναρωτιέται, απορεί
- υποδεικνύει, προτείνει, αντιπροτείνει, συμβουλεύει, συστήνει
- εύχεται
- εξεγείρεται, αγανακτεί

2) Ποσοτική όψη

Όταν θέλουμε να δείξουμε την ποσοτική όψη, δηλαδή το χρόνο που αφιερώνει ο συντάκτης του αρχικού κειμένου σε κάθε σκέψη-ιδέα του, χρησιμοποιούμε φράσεις όπως:

Ο συγγραφέας, αρθρογράφος κλπ.:

- προσπερνά βιαστικά, με συντομία
- αποσιωπά, παραλείπει, δεν αναφέρει
- θίγει πλαγίως, έμμεσα, επιφανειακά
- εξετάζει διεξοδικά, αναλυτικά, προσεκτικά, συζητά διεξοδικά
- εξαντλεί το θέμα, συμπεραίνει

- προσθέτει, υπογραμμίζει, επισημαίνει

3) **Μεταγλωσσική όψη**

Σε περίπτωση που υπάρχει αναφορά σε άλλα κείμενα, τότε για να δηλώσουμε τη μεταγλωσσική όψη, χρησιμοποιούμε φράσεις όπως:

Ο συγγραφέας, αρθρογράφος κλπ.:

- επεξηγεί, συγκεκριμενοποιεί (για άλλο κείμενο)
- παραφράζει (για άλλο κείμενο)

4) **Διορθωτική όψη**

Σε περίπτωση που ο συντάκτης του κειμένου σε κάποιο σημείο υπαναχωρεί από τις αρχικές του θέσεις χρησιμοποιούμε φράσεις όπως:

Ο συγγραφέας, αρθρογράφος κλπ.:

- τροποποιεί, αλλάζει (τη διατύπωση)
- ανασκευάζει τα επιχειρήματα
- αναιρεί όσα είπε

5) **Διαλογική όψη**

Σε περίπτωση που το κείμενο έχει διαλογική μορφή (διαλογική όψη) για να αποδώσουμε την πορεία της συνομιλίας χρησιμοποιούμε φράσεις όπως:

Ο συγγραφέας, αρθρογράφος κλπ.:

- απευθύνει το λόγο
- παρεμβαίνει
- δίνει τον λόγο
- διακόπτει
- ζητά τον λόγο
- απαντά
- παίρνει, υφαρπάζει τον λόγο
- δευτερολογεί
- διεκδικεί τον λόγο
- απευθύνεται